

OKUL YÖNETİCİLERİNİN PROFESYONEL SERMAYE DÜZEYLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

A SCALE DEVELOPMENT STUDY TO DETERMINE THE PROFESSIONAL CAPITAL LEVELS OF SCHOOL PRINCIPALS

Metin ÖZKAN¹, Mehmet Mesut OĞUZ²

ÖZ: Bu çalışmada, okul yöneticisi olarak görev yapan eğitim yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini belirlemek için geçerli, güvenilir ve özgün bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu anaokulu, ilkököl, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan müdür, müdür başyardımcısı ve müdür yardımcıları oluşturmaktadır. Ölçeğin kapsam ve görünüş geçerliliğinin sağlanabilmesi için uzman görüşüne başvurulmuştur. Yapı geçerliliği için ise AFA ve DFA analizleri yapılmıştır. AFA analizleri sonucunda toplam varyansın %58,89'unu açıklayan otuz yedi maddelik altı boyutlu bir yapı oluşmuştur. Daha sonra yapılan DFA analizleri sonucunda $\chi^2/DF= 2.52$, uyum iyilik değerleri ise NFI= 0,93, NNFI=0,96, IFI=0,96, CFI=0,96, RMSEA=0,064 ve SRMR=0,063 bulunmuştur. DFA sonuçları altı faktörlü yapının yeterli uyuma sahip olduğunu göstermiştir. Ölçeğin toplam Chronbach's Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,93 olarak hesaplanmıştır. Yapılan tüm analizler sonucunda okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini belirleyebilmek için geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmiştir. Sonuç olarak profesyonel sermayenin uluslararası alanyazında belirtilen üç boyutlu yapısıyla benzer ancak her birinin kendi içinde ikiye ayrıldığı belirtilebilecek Türkiye için özgün bir ölçme aracı elde edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Profesyonel Sermaye, Sosyal Sermaye, Beşeri Sermaye, Karar Sermayesi, Ölçek Geliştirme.

ABSTRACT: This study aims to develop a valid, reliable and original measurement tool to determine the professional capital levels of education principals working as school principals. The study group of the research consists of the principals, assistant principals and head assistant principals working in kindergarten, primary school, secondary school and high school institutions. In order to ensure the scope and face validity of the scale, expert opinion was consulted. For construct validity, EFA and CFA analyzes were performed. As a result of the EFA analysis, a six-dimensional structure consisting of thirty-seven items was formed, which explained 58.89% of the total variance. As a result of the subsequent CFA analyzes, $\chi^2/DF= 2.52$, and goodness-of-fit values were found to be NFI= 0.93, NNFI=0.96, IFI=0.96, CFI=0.96, RMSEA=0.064 and SRMR=0.063. CFA results showed that the six-factor structure had fit enough. The total Cronbach's Alpha internal consistency coefficient of the scale was calculated as 0.93. As a result of all analyzes, a valid and reliable scale was developed to determine the professional capital levels of school principals. As a result, professional capital is similar with its three-dimensional structure stated in the international literature however, a unique measurement tool has been obtained for Turkey, each of which can be stated to be divided into two in itself.

Keywords: Professional Capital, Social Capital, Human Capital, Decision Capital, Scale Development.

Bu makaleye atf vermek için:

Özkan, M., & Oğuz, M. M. (2023). Okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini belirleyecek bir ölçek geliştirme çalışması. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(3), 1491-1507.

Cite this article as:

Özkan, M., & Oğuz, M. M. (Year). A scale development study to determine the professional capital levels of school principals. *Trakya Journal of Education*, 13(3), 1491-1507.

¹ Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep/Türkiye, e-mail: metinozkan@gantep.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4891-9409

² Öğretmen, Kaşgarlı Mahmut Ortaokulu, Adana/Türkiye, e-mail: mehmetmesutoguz@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6263-0110

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

Professional capital is a structure built on the three dimensions of human capital, social capital and decision capital. The human capital dimension of professional capital is related to the use of human qualities, experiences, knowledge and education in a field to develop these abilities. The social capital dimension is related to obeying the rules of the society, giving confidence to the other and working in cooperation. The decision capital dimension is related to the ability to take initiative and make professional decisions in difficult times. (Bal, 2011; Hargreaves and Fullan, 2012b; Coşkun, 2018; Özlük and Aypay, 2021).

While research on the sub-dimensions of the concept of professional capital was found in the national literature research, only three sources (Çoşkun, 2018; Sorm, 2019; Özlük and Aypay, 2021) were reached, which were made to reflect professional capital.

The lack of studies on professional capital in the national literature and the absence of a scale that can determine the professional capital levels of school principals draw attention to a deficiency. Therefore, it is considered important to provide a measurement tool that can determine the professional capital levels of school principals in the literature. Based on this importance, the aim of this research is to develop a valid and reliable “Professional Capital Scale” that will determine the professional capital levels of school principals.

METHOD

This study is a valid and reliable “Professional Capital Scale” development study to determine the professional capital levels of school principals including human capital, social capital and decision capital.

The study group of the research was formed by a convenient sampling method. Data was collected online while developing the professional capital scale.

The Professional Capital Scale was developed based on the scale development research of Erkuş (2019) and Acar Güvendir and Özer Özkan (2015). The lack of a scale to determine the professional capital levels of school principals in the national literature is the main reason for this research. In the research, a literature review was conducted and the school principals in the target group were interviewed about professional capital. Then, an item pool was created by writing more than three times the targeted scale, with one hundred and thirty-four items, including all three sub-dimensions of professional capital. Then, for this item pool, a scale consisting of ninety-five items was prepared with the opinions and suggestions received by consulting the expert opinion. The scale will be prepared as a five-point Likert scale and answers will be graded as “Never (1)”, “Rarely (2)”, “Sometimes (3)”, “Frequently (4)” and “Always (5)” for each item written. Later, this prepared scale was sent to school principals and Exploratory Factor Analysis was performed on 422 data. With the analyzes made, the number of items decreased and data were collected from 374 school principals for Confirmatory Factor Analysis. The structure was confirmed by CFA analysis. Finally, Cronbach's Alpha coefficient was calculated to determine the internal consistency reliability of the Professional Capital Scale. Cronbach's Alpha coefficient was found to be appropriate for the overall scale and its sub-dimensions.

FINDINGS

In order to check the construct validity in the research, firstly, Exploratory Factor Analysis was performed. According to Büyüköztürk (2011) EFA is the name of the statistical process that aims to create a small number of dimensions by bringing together the variables that are related to each other. Based on 422 data from school principals, extreme values were checked. With the analyzes made, it was decided to exclude three data because they were not in the reference data range, and the research was continued on 419 data. KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) and Bartlett Test of Sphericity values were examined to check the suitability of the remaining data set for factor analysis. The KMO value of the Professional Capital Scale was found to be 0.943. The result of Bartlett's Test of Sphericity (χ^2 : 23698.535 $p < 0.01$) was significant.

These two results showed that the dataset is suitable for EFA. Afterwards, EFA analyzes were carried out to identify items with a load value difference of less than 0.10 between the factor it is in and other factors, that is, overlapping items and items with a load value of less than 0.40. Items that were determined to be incompatible with reference values were removed from the scale in order, and a re-evaluation was made after the discarded items. As a result of the analysis, the data were presented to the expert opinion and after the expert opinion, it was decided to use a six-dimensional structure consisting of thirty-nine items. The total variance explanation rate of this six-factor structure was found to be 58.89%. In order to check whether the scale formed as a result of EFA Analysis was verified, the scale was sent to school principals and data was collected from 374 school principals. CFA analyzes were made from these data. Firstly, goodness-of-fit values were determined. Goodness-of-fit values of the Professional Capital Scale were found as $\chi^2/DF=2.52$, NFI= 0.93, NNFI=0.96, IFI=0.96, CFI=0.96, RMSEA=0.064 and SRMR=0.063. These resulting goodness fit values show that the structure of the Professional Capital Scale is confirmed. After the CFA analysis, the reliability analyzes of the scale was made and the total Chronbach's Alpha internal consistency coefficient of the Professional Capital Scale was calculated as 0.93. This data shows that the scale is reliable.

RESULT

As a result of the analyzes made, a valid and reliable Turkey-specific “Professional Capital Scale” has been developed that can determine the “Professional Capital” levels of school principals, consisting of a total of thirty-seven items and six sub-dimensions.

Scoring given to scale items ranges from “Never (1)”, “Rarely (2)”, “Sometimes (3)”, “Frequently (4)” and “Always (5)”. There is no reverse item (negatively scored) in the scale. Points can be obtained from the 6 sub-dimensions in the scale and the sum of all scale items. An increase in the scores obtained from the items in the Professional Capital Scale leads to the conclusion that the professional capital levels of school principals are high. The decrease in the scores obtained from the sum of the items also indicates that the professional capital levels of the school principals are low.

GİRİŞ

Eğitim kurumları olarak okullar eğitimin belirlenmiş amaçlarının gerçekleşeceği, amaçların somut hedeflerine ulaşmasını saylayan örgütlerdir. Okullarda eğitim öğretim faaliyetlerinin niteliğinin hedeflere uygunluğu önemli ölçüde okul yöneticilerinin niteliklerinden etkilenmektedir. Okul yöneticilerinin tutumları, davranışları, yöneticilik stilleri okulun eğitim kalitesini üzerindeki belirleyicilerden biridir. Eğitim yönetimi tanımlarının (Can, 2018; Işıktaş, 2017; Özdemir, 2018) ortak noktası, eğitim örgütlerinin kaynaklarının doğru ve verimli kullanılarak sorunsuz bir eğitim sürecinin geçirilmesinin amaçlandığıdır. Eğitim-öğretim sürecinde aksaklık yaşanmaması için de bu süreci doğru, etkili ve sorunsuz yönetecek yöneticilere ihtiyaç vardır. Okul yöneticilerinin yönetim sürecinde verilen görevleri yaparken sorun yaşamaması da kendilerini ne kadar geliştirmiş olduklarına bağlıdır. Çünkü Çelik ve Semerci (2002)’ye göre okulu yönetenlerin etkili ve yeterli oluşu, ortaya çıkan mevcut probleme yönelik en etkili çözümleri sunmalarıyla doğrudan ilişkilidir. Etkililiği ve yeterliliği yüksek bir okul yöneticisinin yönetim süreçlerinde daha az sorun ile karşılaşacağı ya da karşılaşılan sorunlara daha hızlı ve etkili çözümler getireceği öngörülebilir. Bu bağlamda okul yöneticilerinin farklı özellik ve becerilerine vurgu yapan bir birikime veya sermayeye sahip olmaları gerektiği söylenebilir.

Sermeye kavramı zihinlerde daha çok ekonomik bir kaynak olarak çağrışım yapmaktadır. Ancak kavram son yıllarda sadece ekonomik güç olarak değil yetenek ve eğitimleri de içine alan bir kavrama dönüştürülmüştür (Tunçbilek, 2020). Özellikle eğitim bilimleri alanyazınında son yıllarda araştırmalara konu olan sosyal sermaye, beşerî sermaye, kültürel sermaye, entelektüel sermaye ve karar sermayesi gibi çalışmalar sermaye kavramını ekonomik bağlamdan bütün hayatı kuşatan yeni bir bağlama taşımıştır.

Beşerî sermaye, kişinin eğitim alarak kazandıkları ile kendine has yeteneklerinin birleşimidir (Bal, 2011). Yani beşerî sermaye bireyde doğuştan var olan yeteneğin okuldaki eğitim-öğretim faaliyetleri ile desteklenerek üst seviyelere yükseltilmesidir. Beşerî sermayesi yüksek kişilerin kendilerini tanıyan yeteneklerine uygun şekilde kendilerini geliştiren bireyler oldukları ve eğitimi beşerî sermayelerini yükseltmek için bir araç olarak kullandıkları söylenebilir. Sosyal sermaye ise beşerî sermayeyi de etkileyen bir kavramdır. Bireyin yaşadığı topluma uyum sağlama yeteneği, karşısındakilere verdiği güven hissi, empati yeteneği, örgüt içindeki etkileşim düzeyi, sosyal, kültürel ve mesleki faaliyetlere katılım düzeyi

sosyal sermayesinin yüksek olup olmadığının birer göstergesidir (Coşkun, 2018). Beşeri ve sosyal sermaye ile birlikte ele alınan diğer sermaye türü ise karar sermayesidir. Karar sermayesi, bireyin yaşantısını etkileyecek durumlarda göstermiş davranış biçimini ifade eder. Sağır (2006)'a göre karar verme seçenekleri arasında en uygun olanı bulma işinin adıdır. Hargreaves ve Fullan (2012b)'a göre bütün profesyonellerin zor durumlarda etkili karar vermesi gerekir. Okul yöneticileri görevlerini gerçekleştirirken önemli kararlar verebilmekte, beşeri ve sosyal sermaye düzeyleri davranışlarını etkilemektedir.

Beşeri sermaye, sosyal sermaye ve karar sermayesi araştırmanın ana konusunu oluşturan Profesyonel Sermayenin alt boyutlarını oluşturmaktadır. Özlük ve Aypay (2021)'in yaptığı alanyazın taramasına göre profesyonel sermaye kavramı ilk kez Perkin (2002)'in 1989 yılında ilk baskısı çıkan kitabında geçmektedir. Perkin, "*The Rise of Professional Society: England Since 1880*" isimli bu kitabında iktisadi ve ekonomik bir kaynak olarak gördüğü profesyonel sermayeyi bir tür mülkiyet ve uzmanlık anlamına gelecek şekilde kullanmıştır. Daha sonra yapılan araştırmalarda da (Manigart ve Struyf, 1997; Sergiovanni, 1998; Avraamova, 2002; Brodie, 2003) profesyonel sermayeye yönelik tanımlamalar yapılsa da kavram şu an kullanılan anlamından çok uzakta "*bireysel kapasitenin geliştirilmesi*" ve "*mesleki uzmanlık*" anlamlarında kullanılmıştır (Özlük ve Aypay, 2021).2012 yılında Hargreaves ve Fullan'ın "*Professional Capital: Transforming Teaching in Every School*" isimli kitabı ile birlikte "Profesyonel Sermaye" kavramı eğitim bilimleri alanında daha çok kullanılmaya başlanan bir kavrama dönüşmüştür. Hargreaves ve Fullan'a göre profesyonel sermaye: beşeri sermaye, sosyal sermaye ve karar verici sermaye olmak üzere üç alt sermayeden meydana gelir ve aşağıdaki formülle ifade edilebilir (Hargreaves ve Fullan, 2012a, s.88):

$$PC = f(HC, SC, DC)$$

PC= Profesyonel Sermaye (Professional Capital)

HC= Beşeri Sermaye (Human Capital)

SC= Sosyal Sermaye (Social Capital)

DC= Karar Sermayesi (Decisional Capital)

Yukarıdaki tanım ve formülden de anlaşılacağı üzere profesyonel sermaye; beşeri sermaye, sosyal sermaye ve karar sermayesinin bir arada bulunduğu bu üç boyutu temel alarak üstüne kurulmuş bir yapıdadır. Profesyonel sermayenin beşeri sermaye boyutu, insanın nitelikleri, deneyimleri, bir alanda edindiği bilgi ve eğitimi bu yeteneklerini geliştirmede kullanmasıyla; sosyal sermaye boyutu, toplumun kurallarına uyma, karşısındakine güven verme ve işbirliği içinde çalışma; karar sermayesi boyutu ise inisiyatif alabilme, zor zamanlarda profesyonel karar verebilme becerisi ile ilişkilidir (Bal, 2011; Hargreaves ve Fullan, 2012b; Coşkun, 2018; Özlük ve Aypay, 2021).

Hargreaves ve Fullan (2012b)'a göre profesyonel sermaye en zorlu eğitim koşullarında dahi etkili bir öğretimin var olması için şarttır ve profesyonel sermayenin beş C'si vardır. Bunlar: 1) Yetenek (capability), 2) Taahhüt (commitment), 3) Kariyer (career), 4) Kültür (culture) ve 5) Öğretim koşulları (context of conditions of teaching). Bu beş C, öğretim etkili ve güçlü olmasını sağlar. Eğer bu beş bileşen doğru ve etkili kullanılırsa bir profesyonel gibi öğretmek mümkündür (Hargreaves ve Fullan, 2012b.).

Yukarıdaki denklemin sağ tarafında yer alan unsurların (beşeri sermaye, sosyal sermaye ve karar sermayesi) herhangi birinin okul yöneticilerindeki yetersizliği veya olmaması profesyonel sermayeyi azaltacak ve istenilen öğretim standartlarına ulaşmasını zorlaştıracaktır. Profesyonel sermaye ile hedeflenen yüksek kalite ve üst düzey performans, üç sermaye türünü de bir araya gelip uyum içinde harekete geçmesiyle oluşur. Yüksek eğitim kalitesi ve üst düzey performans profesyonel sermayenin amacıdır ve bu durumun oluşabilmesi hem öğretmenlik mesleği hem de toplumun geleceği için hayati bir önem taşır (Hargreaves ve Fullan, 2012b).

Hargreaves ve Fullan'ın "hayati önem" atfettikleri profesyonel sermaye kavramının, öğretmenlerde yani eğitim-öğretim faaliyetini yürütenlerde üst düzeye çıkarılması hem öğretmenlik mesleğinin geleceği hem de toplumun refahı için oldukça önemlidir. Profesyonel sermayenin yükseltilmesinin hem öğretmenlik mesleği hem de toplum için önemi düşünüldüğünde eğitim-öğretimin organize ve sorunsuz bir şekilde idaresinden görevli okul yöneticilerinin de profesyonel sermayelerinin yüksek olması; eğitim-öğretim ortamındaki sorunların ortadan kalkmasına, istenilen bilgi ve becerinin öğrencilere daha hızlı verilebilmesine, okulun vizyon ve misyonuna uygun ortamın oluşmasına kaynaklık edebilecektir. Profesyonel sermayesi yüksek yani her üç sermaye (beşeri sermaye, sosyal sermaye ve karar sermayesi)

türünün de birlikte, üst düzeyde var olduğu bir okul yöneticisi hem birlikte çalıştığı öğretmenlerle hem de öğrenciler ile daha kaliteli bir eğitim-öğretim süreci geçirir.

Ulusal alanyazın araştırması yapıldığında profesyonel sermaye kavramının alt boyutlarını oluşturan beşeri sermaye (Günsoy, 2009; Karadal, Rençber ve Saygın, 2014; Kullukcu, 2018; Muğan Ertuğral, 2018; Yetik, 2018; Birekul ve Alkın, 2019; Büyükdereli Özcan, 2019; Çarıkçı ve Gülcan, 2019; Bahar ve Abdramanova, 2022), sosyal sermaye (Töremen, 2002; Ekinci ve Karakuş, 2011; Güngör ve Ergen, 2014; İnce, 2014; Karadal, Rençber ve Saygın, 2014; Akman, 2017; Doğan ve Bozkurt Boztancı, 2017; Doğan ve Bozkurt Boskancı, 2017; Güngör ve Özdemir, 2017; Haban ve Bozkurt, 2017; Polatcan, 2018; Çarıkçı ve Gülcan, 2019; Özbilen, 2019; Akyürek ve Çelik, 2020; Akyürek, 2021; Durukan Şimşek, Yalçinkaya ve Kavlak İlker, 2021; Kaya, 2021; Korkmaz, İnan ve Pekel, 2021; Aynacı, 2022) ve karar sermayesi (Alver, 2005; Oğuz, 2009; Deniz, 2011; Bakioğlu ve Demiral, 2014; Beldağ ve Yaylacı, 2015; Gılıç vd. 2019; Üzüm ve Kurt, 2019; Beytekin ve Kılıç, 2021; Arslan ve Demir, 2020; Uzundağ ve Ozmusul 2021) ile ilgili araştırmalara ulaşılmıştır. Bu alt boyutlardan sosyal sermaye boyutuna ilişkin araştırmalar beşeri ve karar sermayesine göre alanyazında daha fazla yer almaktadır.

Yapılan ulusal alanyazın araştırmasında profesyonel sermaye kavramının alt boyutları ile ilgili araştırmalara rastlanırken profesyonel sermayeyi yansıtacak şekilde yapılmış sınırlı sayıda kaynağa (Çoşkun, 2018; Sorm, 2019; Özlük ve Aypay, 2021) ulaşılmıştır. Bu araştırmalarda profesyonel sermaye kavramlarının önemi ortaya konulmuştur. Bu önem Türkiye’deki okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeyleri hakkında düşünmeye sevk etmektedir.

Eğitimde istenilen amaçlara ulaşmak ve öğrencileri istendik seviyeye ulaştırmak ancak mesleki yeterliliği yüksek seviyelerde olan eğitim yöneticilerinin varlığıyla okullarda sağlanabilir. Günümüzde bilginin çok hızlı gelişmesi ve değişmesi eğitim yöneticilerinin sadece evrak üzerinden okulu yönetemeyeceklerini göstermiştir. Bu durum eğitim yöneticilerinin kendilerini profesyonel sermayenin alt bileşenlerini oluşturan sosyal sermaye, mesleki sermaye ve beşeri sermaye olarak geliştirmiş olmasını gerekli kılar. Hargreaves ve Fullan (2012b)’da üst düzey performansın ortaya çıkarılabilmesi için profesyonel sermayenin bütün unsurlarının bir arada ve yeterli düzeyde olması gerektiğini vurgular. Eğitimin hayatımızdaki yeri düşünüldüğünde okul yöneticilerinin üst düzey becerilere sahip olması nitelikli bir eğitim öğretim ortamının oluşması açısından da gerekli görülmektedir.

Ulusal alanyazında profesyonel sermaye konusunda çalışmanın azlığı ve okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini belirleyebilecek bir ölçeğin olmayışı bir eksiklik olarak dikkat çekmektedir. Dolayısıyla alanyazına okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini belirleyebilecek bir ölçme aracı kazandırmak önemli görülmektedir. Bu önemden hareketle bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini belirleyecek geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış bir “Profesyonel Sermaye Ölçeği” geliştirmektir.

YÖNTEM

Bu araştırma, okul yöneticilerinin (okul müdür, başmüdür yardımcısı ve müdür yardımcısı) beşeri sermaye, sosyal sermaye ve karar sermayesini içine alan profesyonel sermaye düzeylerini belirleyebilmeye yönelik geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış bir “Profesyonel Sermaye Ölçeği” geliştirme çalışmasıdır.

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu ulaşılabilirlik ve elverişlilik esasına dayalı olarak uygun örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur (Büyüköztürk vd. 2020). Profesyonel sermaye ölçeği geliştirilirken veriler çevirim içi ortamda toplanmıştır. Çalışma grubunda yer alan okul yöneticilerine ulaşabilmek için Google “Anketler” üzerinden hazırlanan ölçek okul yöneticilerine gönderilmiş ve gönüllü yöneticilerinin araştırmaya katılması istenmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında geliştirilen ölçeğin faktörlerinin yapısını belirlemek için öncelikle Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmış daha sonra ortaya çıkartılan yapının doğrulanması için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) işlemi yapılmıştır. AFA sonrasında DFA için toplanan veriler AFA çalışmasında katılmayan gönüllü okul yöneticilerinden alınmıştır. Bu şekilde ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği artırılmak amaçlanmıştır.

AFA için toplam 422 gönüllü okul yöneticisinden veri toplanmış olup bu gruba ait istatistiki bilgiler aşağıdaki Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1.

Açımlayıcı faktör analizi için veri toplanan gruba ilişkin bilgiler

		n (Sayı)	% (Yüzde)
Cinsiyet	Kadın	133	31,52
	Erkek	289	68,48
Görev Unvanı	Müdür	152	36,02
	Müdür Başyardımcısı	10	2,37
	Müdür Yardımcısı	260	61,61
	Anaokulu	35	8,29
Okul Kademesi	İlkokul	151	35,78
	Ortaokul	152	36,02
	Ortaöğretim	84	19,91
Öğrenim Düzeyi	Lisans	268	63,51
	Yüksek Lisans (Eğitim Yönetimi)	92	21,80
	Yüksek Lisans (Diğer Alanlar)	60	14,22
	Doktora (Eğitim Yönetimi)	0	0,00
	Doktora (Diğer Alanlar)	2	0,47

Ölçek geliştirme konusunda yapılan alanyazın araştırmasında AFA için örneklem büyüklüğü konusunda farklı görüşlerin olduğu görülmüştür. Sönmez ve Alacapınar (2016) madde sayısına odaklanarak veri toplanacak grubunun ölçek madde sayısının üç katı olmasının yeterli olacağını belirtmiştir. Yine madde sayısına vurgu yapan Stevens (2002), madde başına 5-20 kişinin uygun olduğunu söylemiştir. Örneklem büyüklüğü konusunda kesin bir sayı veren Nunually (1978), ölçek çalışmasında 300 kişiden alınan verinin yeterli olacağını belirtir. Comrey ve Lee (1992) ise derecelendirme yaparak 50 kişi (çok zayıf), 100 kişi (zayıf), 200 kişi (orta), 300 kişi (iyi), 500 kişi (çok iyi) ve 1000 kişi (mükemmel) üzerinden değerlendirme yapmıştır (Nunually, 1978'; Comrey ve Lee, 1992, Akt: Şahin ve Boztunç, 2018).

Bu çalışmada sonuç olarak geliştirilen Profesyonel Sermaye Ölçeği'nde AFA çalışması 95 maddeden oluşan bir ölçek ile 422 kişiden alınan veriler ile yapılmıştır. Yukarıdaki örneklem büyüklüğüne ilişkin görüşlere göre faktör analizi için uygun örnekleme ulaşıldığı görülmektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi için AFA için veri alınmayan toplam 374 gönüllü okul yöneticisinden veri toplanmış olup bu gruba ait istatistiksel bilgiler aşağıdaki Tablo 2'de gösterilmiştir:

Tablo 2.

Doğrulayıcı faktör analizi için veri toplanan gruba ilişkin bilgiler

		n (Sayı)	% (Yüzde)
Cinsiyet	Kadın	108	28,88
	Erkek	266	71,12
Görev Unvanı	Müdür	128	34,22
	Müdür Başyardımcısı	14	3,74
	Müdür Yardımcısı	232	62,03
	Anaokulu	28	7,49
Okul Kademesi	İlkokul	130	34,76
	Ortaokul	117	31,28
	Ortaöğretim	99	26,47
Öğrenim Düzeyi	Lisans	244	65,24
	Yüksek Lisans (Eğitim Yönetimi)	68	18,18
	Yüksek Lisans (Diğer Alanlar)	61	16,31
	Doktora (Eğitim Yönetimi)	0	0,00
	Doktora (Diğer Alanlar)	0	0,00

Yapılan alanyazın araştırmasında AFA için örneklem büyüklüğü konusunda farklı görüşlerin DFA içinde var olduğu görülmüştür. Kişi sayısı bakımından Anderson ve Gerbing (1984)'e göre örneklem büyüklüğü 100'den büyük olmalıdır. Jackson (2001) ise 200 ile 400 arasında kişinin örneklem büyüklüğü için yeterli olduğunu savunur. Ölçekteki madde sayısının örneklem belirlemede kriter olarak kullanılan Cohen ve Cohen (1983) ise her değişken için en az 10 kişiden veri alınması gerekliliğini belirtir. Bu görüşü Stevens (2002), madde başına 5-20 kişinin yeterli olduğunu söyleyerek destekler (Akt. Uyumaz ve Sırgancı, 2022). Alpar (2013) ise ölçekteki madde sayısı ile veri toplanacak kişi sayısının oranının 10 olması

gerektiğini belirtir. Profesyonel sermaye ölçeğinin DFA çalışması için 39 maddeden oluşan ölçek üzerinden 374 gönüllü okul yöneticisinden veriler toplanmıştır. Yukarıdaki araştırmacıların görüşlerine göre Profesyonel Sermaye Ölçeği'nin DFA analizleri için yeterli veriye ulaşıldığı görülmektedir.

2.2. Profesyonel Sermaye Ölçeği Geliştirme Süreci

Ulusal alanyazın taramasında “Profesyonel Sermaye Ölçeği” tespit edilememesi araştırmaya veri sağlayacak bir ölçeğin geliştirilmesini zorunlu kılmıştır. Gürbüz ve Şahin (2018)'e göre ölçek bir durum tespitine, özellikleri saptamaya, bilgilendirmeye ve sınıflandırma yapmaya yönelik kullanılan veri toplama aracıdır. Ölçek geliştirme ise bireyin ölçülmesi amaçlanan sadece ilgili özelliğini uyaracak uyarıcılar takımını ve bu uyarıcılara uygun tepki kategorilerini oluşturma sürecinin ve işleminin adıdır (Erkuş, 2019). Acar Güvendir ve Özer Özkan (2015)'a göre ölçek iki yöntemle geliştirilebilir. İlki kendi kültürümüze özgü bir ölçek geliştirmek, bir diğeri daha önce farklı bir ülkede geliştirilmiş bir ölçeği Türkçeye kendi kültürümüze uyarlamaktır. Bu çalışmada okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini ölçmeyi amaçlayan Türk kültürüne uygun bir ölçek geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Ölçek geliştirme süreci çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamalar takip edilerek ölçülmek istenen özellikleri yansıtan geçerlilik ve güvenilirliği yüksek ölçme araçları geliştirilebilir. Erkuş (2019)'a göre ölçek geliştirmenin ilk aşaması “*Ölçeğin hangi amaçla geliştirileceğine karar verilmesi*” aşamasıdır. Ulusal alanyazında okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini belirleyebilecek bir ölçeğin olmayışı bu ölçeği geliştirmenin varlığını ortaya çıkarmıştır. Çünkü Erkuş (2019), bir ölçeği geliştirilmesinin gerekçelerinin olması gerekliliğini savunur. Örneğin alanyazındaki mevcut ölçeğin yetersizliği veya yeni bir değişken ile ilgili ölçeğin olmayışı bir ölçek çalışması yapılmasının gerekçesi olabilir (Erkuş, 2019). Bu görüşten hareketle ulusal alanyazında yer almayan Profesyonel Sermaye Ölçeği'nin geliştirilmesi kaçınılmaz olmuştur.

Bu ölçek geliştirme araştırmasında, Erkuş (2019) ve Acar Güvendir ve Özer Özkan (2015)'nin ölçek geliştirme araştırmaları kaynak alınarak aşağıdaki basamaklar takip edilmiştir:

- 1. Karar Aşaması:** Ölçek geliştirme çalışmasının ilk aşamasıdır. Bu aşamada “*Bu ölçek neden geliştirilecektir?*” ve “*Ölçeğin alanyazına katkısı ne olacaktır?*” sorularına cevap aranmıştır. Ulusal alanyazında okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini belirleyebilecek bir ölçeğin olmayışı bu araştırmanın yapılmasının temel dayanağıdır.
- 2. Alanyazın Taraması Aşaması:** Bu aşamada ölçek geliştirilecek “Profesyonel Sermaye” konusundaki alanyazın taranmıştır. Yazılacak örnek maddeler ile ilgili ön çalışmalar yapılmıştır.
- 3. Hedef Grup ile Ön Görüşme Aşaması:** Madde yazımına geçilmeden önce altı okul yöneticisi (üç müdür, üç müdür yardımcısı) ile görüşme yapılmış ve “Profesyonel Sermaye” ve profesyonel sermayenin alt boyutlarına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri alınmıştır.
- 4. Maddelerin Yazımı Aşaması:** İlk üç aşamadan yola çıkarak profesyonel sermayenin üç alt boyutu olan beşerî, sosyal, karar sermayesini kapsayacak şekilde yüz otuz dört maddelik, hedeflenen ölçeğin üç katından daha fazla madde yazılarak madde havuzu oluşturulmuştur. Her bir boyutla ilgili olarak örnek maddelere aşağıda yer verilmiştir.
Beşeri sermaye için örnek madde: Mezun olmuş öğrencilerin mesleki ve akademik gelişimlerini takip ediyorum.
Sosyal sermaye için örnek madde: Öğretmenlerde takım ruhu oluşması için çaba gösteriyorum.
Karar sermayesi için örnek madde: Alacağım karar ile ilgili alternatif karar alınıp alınamayacağını araştırıyorum.
- 5. Uzman Görüşü Aşaması:** Bu aşamada hazırlanan taslak ölçek için uzman görüşüne başvurulmuştur. Toplam sekiz alan uzmanına (dört profesör, dört doçent) e-posta ile maddeler gönderilmiş ve geribildirimler alınmıştır. Alınan geri bildirimler ile bazı maddeler tekrar değerlendirilmiş bazı maddeler birleştirilmiş bazıları da çıkartılmıştır. Daha sonra kalan maddeler dil uygunluğunun kontrol edilmesi için ikisi Türkçe eğitimi bilim uzmanı olan beş Türkçe öğretmenine incelenmesi için gönderilmiştir. Tüm uzmanlardan gelen görüş ve önerilere dikkat edilerek doksan beş maddelik uygulama öncesi ölçek hazırlanmıştır. Bu ölçek likert tipi beş dereceli olarak hazırlanmıştır. Yazılan her bir madde için “Hiçbir Zaman (1)”, “Nadiren (2)”, “Bazen (3)”, “Sıklıkla (4)” ve “Her Zaman (5)” şeklinde verilecek yanıtlar derecelendirilmiştir.
- 6. Ölçeğin Açıklanması ve Uygulama Yönergesinin Yazılması Aşaması:** “Profesyonel Sermaye” konusunun ulusal alanyazında az yer edinmiş olması nedeniyle öncelikle bu kavramı açıklayan bir metin hazırlanmıştır. Araştırmaya katılacak okul yöneticilerine profesyonel sermaye ile ilgili bilgi

verilerek ölçeğe verecekleri cevapların geçerli olması amaçlanmıştır. Daha sonra maddelere nasıl cevap vereceklerine ilişkin yönerge hazırlanmıştır.

7. **Uygulanacak Grubunun Belirlenmesi, Ön Uygulamanın Yapılması, İstatistiksel Analiz Aşamaları:** Bu aşamadan öncelikle AFA ve DFA için örneklem büyüklüğünün ne kadar olacağına ilişkin alanyazın taraması yapılmıştır (Nunnally, 1978; Cohen ve Cohen, 1983; Anderson ve Gerbing, 1984; Comrey ve Lee, 1992, Akt: Şahin ve Boztunç, 2018, Stevens, 2002, Akt. Uyumaz ve Sırgancı, 2022; Jackson, 2001; Sönmez ve Alacapınar, 2016). Daha sonra ölçek okul yöneticilerine gönderilmiştir. Toplanan veriler SPSS programına aktarılarak uç değerler olup olmadığı belirlenmiş daha sonra KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) Örneklem Yeterliliği ve Bartlett Küresellik Testi değerlerine bakılmış ve yapı geçerliliği için Açıklayıcı Faktör Analizleri (AFA) yapılmıştır. Bu aşamada sonuç olarak çıkan veriler alan uzmanları ile tekrar paylaşılmış ve geri bildirimler ile altı alt boyuttan oluşan otuz dokuz maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Daha sonra otuz dokuz maddelik yeni ölçek ile AFA çalışmasına katılmamış üç yüz yetmiş dört gönüllü okul yöneticisinden Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) için yeniden veri toplanmıştır. Veriler ile iç tutarlılık güvenirlik değerleri belirlenmiştir. Verilerin analizi ve tekrar alınan uzman görüşü ile ölçek altı alt boyutu olan otuz yedi maddelik ölçek ortaya çıkmıştır. İstatistiksel verilere ilişkin bilgiler “Bulgular” kısmında ayrıntılı olarak verilmiştir.
8. **Ölçeğe Son Halinin Verilmesi:** Ölçeğin geliştirilme aşamaları tekrar gözden geçirilmiştir. Açıklama ve uygulama yönergesi tekrar yazılarak ulusal alanyazında daha önce yer almayan geçerliliği ve güvenirliliği sağlanmış bir “Profesyonel Sermaye Ölçeği” geliştirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde “Profesyonel Sermaye Ölçeği” geliştirme araştırmasının istatistiksel verilerine yer verilmiştir.

3.1. Açıklayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmada faktör analizi işlemlerine başlamadan önce veri seti kontrol edilmiştir. Veri setinde kayıp ve uç değerlere bakılmıştır. Veri setinde kayıp değer olmadığı görülmüştür. Ölçek yer alan ters iki madde uygun olarak kodlanmıştır. Daha sonra 422 veri üzerinden uç değerler kontrol edilmiştir. Yapılan analizler ile üç verinin (191, 233, 362. veriler) referans veri aralığında olmamasından dolayı çıkartılması kararlaştırılmış ve araştırmaya 419 veri üzerinden devam edilmiştir.

Uç değer analizinden sonra 419 kişiden alınan veri setinin faktör analizine uygunluğunu kontrol etmek için KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Bartlett Küresellik Testi değerleri incelenmiştir. Tablo 3’te “Profesyonel Sermaye Ölçeği KMO Örneklem Yeterliliği ve Bartlett Küresellik Testi Değerleri” gösterilmiştir.

Tablo 3.

Profesyonel sermaye ölçeği (95 madde) KMO örneklem yeterliliği ve Bartlett küresellik testi değerleri

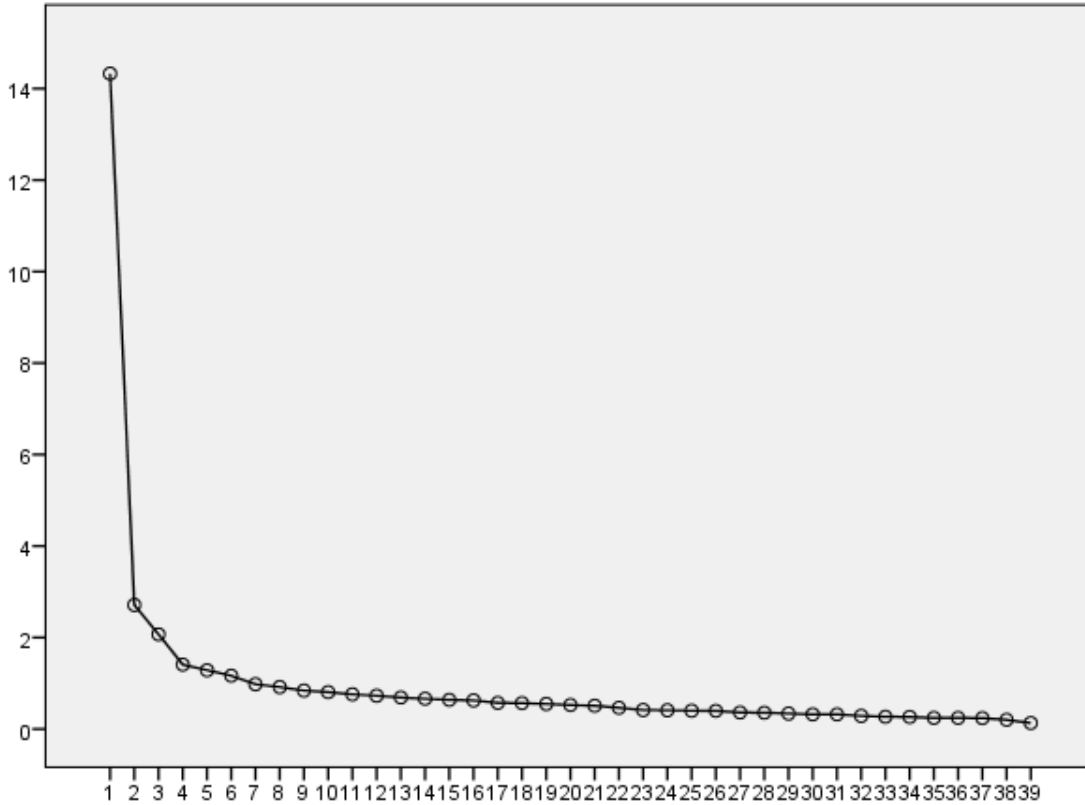
KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) Örneklem Yeterliliği	,943	
Ki-Kare değeri (x^2)	23698,535	
Bartlett's Küresellik Testi	Serbestlik Derecesi (df)	4465
Anlamlılık Değeri (p)	,000	

KMO Örneklem Yeterliliği, toplanan verilerin analize uygunluğunu kontrol etmek için kullanılan bir istatistiksel yöntemdir (Kan ve Akbaş, 2005). Büyüköztürk (2011)’e göre KMO değerinin 0,60’dan büyük olması gerekmektedir. KMO değerinin 1’e yaklaşması verilerin analize daha uygun olduğu anlamına gelir; değer tam 1 olması ise mükemmel bir ilişki sonucunu ortaya çıkarır (Kan ve Akbaş, 2005) Yukarıdaki Tablo 3 incelendiğinde Profesyonel Sermaye Ölçeğinin KMO değeri 0,943 bulunmuştur. Yani KMO değeri Büyüköztürk (2011) ve Kan ve Akbaş (2005)’e göre uygun referans değerler arasında olup faktör analizi yapılabilmesi için uygundur.

Bartlett's Küresellik Testi Kan ve Akbaş (2005)’e göre “*toplanan verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediğini kontrol etmek için kullanılan bir değerdir.*” Araştırmada parametrik yöntemler kullanılacak ise ölçülen özelliklerin evren içinde normal dağılım göstermesi şarttır. Profesyonel Sermaye Ölçeğinin Bartlett's Küresellik Testi sonucu ise (x^2 : 23698,535 $p < 0,01$) anlamlı çıkmıştır.

Bartlett's Küresellik Testinin ise anlamlı sonuç vermesi verilerin faktör analizi yapılabilmesi için uygun olduğunu, verilerin normal dağılımdan geldiğini ve var olan veri setinin AFA için uygun olduğunu göstermektedir (Kan ve Akbaş, 2005; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010; Büyüköztürk, 2011).

Faktör analizi yapılabilmesi için gerekli olan KMO Bartlett's Küresellik Testi varsayımları sağlandıktan sonra varimax döndürme yöntemi kullanılarak herhangi bir sınırlama yapılmadan yapılan ilk analizde 1'den büyük 20 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Faktörlerin toplam varyansa yaptıkları katkı incelendiğinde uygun referans aralığında olmadığı görülmüştür. Daha sonra yapılan değerlendirme ile veriler üç boyutta olacak şekilde yeniden analiz edilmiştir. Bu üç boyutlu yapının toplam varyansın %38,22'sini açıkladığı görülmüştür. Bu analiz sonrası birden fazla faktörde yük veren maddeler ile içinde bulunduğu faktör ile diğer faktörler arasında yük değer farkı 0.10'dan az olan yani binişik maddeler belirlenmiştir. Büyüköztürk (2011)'e göre birden çok faktör yükü bulunan maddeler arasında farkın 0,10'dan fazla olması gerekmektedir. Ayrıca maddelerin yük değerinin 0.40'dan fazla olması gerekmektedir (Şencan, 2005). Referans değerlere uygun olmadığı belirlenen maddeler sırayla ölçekten çıkarılmış ve atılan maddelerden sonra tekrar değerlendirme yapılmıştır. Yapılan analiz çalışmaları ile üç boyutlu yapıda sınırlandırılan ölçeğin toplam varyansı %38,22 ile %44,45 açıklandığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Daha sonra yapılan değerlendirmeler ile altı boyutlu yapı üzerinde analizler yapılmış ve hem üç boyutlu hem de altı boyutlu analiz sonuçlara uzman görüşüne gönderilmiştir. Uzman görüşü sonrası otuz dokuz maddeden oluşan altı boyutlu yapının kullanılması kararlaştırılmıştır. 39 maddelik bu ölçeğin KMO değeri 0,947 olarak belirlenmiştir. Büyüköztürk (2011), Kan ve Akbaş (2005)'a göre KMO değeri uygundur. Bartlett's Küresellik Testi sonucu ise (χ^2 : 8998,990 $p < 0,01$) anlamlı çıkmıştır.

Grafik 1. Profesyonel Sermaye Ölçeğine İlişkin Özdeğer Grafiği

Özdeğer grafiğinde görülen kırılma noktaları faktör sayısını belirtmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Grafik 1 incelendiğinde ilk altı faktöre ait özdeğerden sonra yedinci faktördeki özdeğerde düşüşün olduğu ve grafiğin bu noktadan sonra yatay yönlü bir şekil aldığı yani özdeğerlerinin birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Bu bilgidan hareketle ölçeğin altı faktörden oluşması gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

Aşağıdaki Tablo 4'te AFA sonucu elde edilen altı faktörlü yapının özdeğerleri ile açıklanan toplam varyans değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 4.

Boyutların özdeğerleri ve açıklanan toplam varyans değerleri

Faktörler/Boyutlar	Özdeğer (Toplam)	% Varyans	Toplam % Varyans
1	5,923	15,188	15,188
2	4,187	10,735	25,923
3	3,847	9,864	35,787
4	3,292	8,442	44,229
5	3,160	8,103	52,332
6	2,558	6,559	58,891

Tablo 4 incelendiğinde oluşturulan altı faktörlü yapının toplam varyans açıklama oranı %58,891 olduğu görülmektedir. Açıklanan varyans oranının %40 ile %60 arasında olması uygun görülmektedir (Tavşancıl, 2005). Sonuç olarak bu çalışmada toplam varyansın profesyonel sermayeyi açıklama oranı yeterli görülmektedir.

Profesyonel Sermaye Ölçeğine ilişkin faktör yükleri aşağıdaki Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.

Profesyonel sermaye ölçeğine ilişkin faktör yükleri

Madde	Profesyonel Sermaye Ölçeği Faktör Yükleri					
	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5	Faktör 6
KS17	,740					
KS16	,698					
KS19	,690					
KS15	,684					
KS20	,679					
KS23	,645					
KS10	,611					
KS12	,608					
KS24	,606					
KS11	,603					
SS12		,805				
SS13		,781				
SS11		,731				
SS16		,722				
SS14		,698				
SS2		,480				
BS10			,848			
BS9			,827			
SS10			,596			
SS28			,576			
SS7			,495			
SS8			,462			
BS24			,429			
SS32				,752		
SS31				,732		
SS33				,699		
SS34				,621		
SS30				,514		
BS19					,627	
BS34					,617	
BS33					,589	
BS20					,567	
BS35					,554	
BS15					,517	
BS4					,461	
KS1						,693
KS2						,685
KS3						,595
KS4						,531

Ekstraksiyon Yöntemi: Temel Bileşen Analizi.

Döndürme Yöntemi: Kaiser Normalizasyonu ile Varimax.

a. Rotasyon 6 yinelemede tekrarlandı.

Tablo 5 incelendiğinde 39 maddenin altı faktör altında dağıldığı görülmektedir. Birinci faktör altında 10 madde, ikinci faktör altında 6 madde, üçüncü faktör altında 7 madde, dördüncü faktör altında 5 madde, beşinci faktör altında 7 ve altıncı faktör altında 4 madde vardır. Bu maddelere ilişkin faktör yükleri incelendiğinde en yüksek değerin 0,848 en düşük değerin ise 0,429 olduğu görülmektedir. Bu verilerden hareketle faktör yük değerlerinin kabul edilebilir referans düzeyinde olduğu görülmektedir.

Profesyonel Sermaye kavramı uluslararası alanyazında beşeri sermaye, sosyal sermaye ve karar sermayesinin birleşiminden oluşmaktadır. Yapılan bu araştırmada ulusal özelliklerimize uygun olarak Profesyonel Sermaye Ölçeği altı alt boyuttan oluşmuştur. Bu boyutlar alanyazın taraması yapılarak isimlendirilmiştir. Birinci boyuta “*Mesleki Karar Verme*”, ikinci boyuta “*Kişisel Özellikler*”, üçüncü boyuta “*Beşeri İlişkiler ve İletişim*”, dördüncü boyuta “*İş Birliği Kurma*”, beşinci boyuta “*Sosyal ve Kültürel Etkileşim*” ve altıncı boyuta da “*Akademik Başarıyı Yönetme*” ismi verilmiştir.

3.2. Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

AFA Analizleri sonucu altı boyutlu otuz dokuz maddeden oluşan ölçeğin doğrulanıp doğrulanmadığını kontrol etmek için ölçek okul yöneticilerine gönderilmiş ve 374 okul yöneticisinden veri toplanmıştır. Bu verilerden DFA analizleri yapılmıştır. İlk olarak uyum iyilik değerleri belirlenmiştir. Profesyonel Sermaye Ölçeğine ait uyum iyilik değerleri Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6.

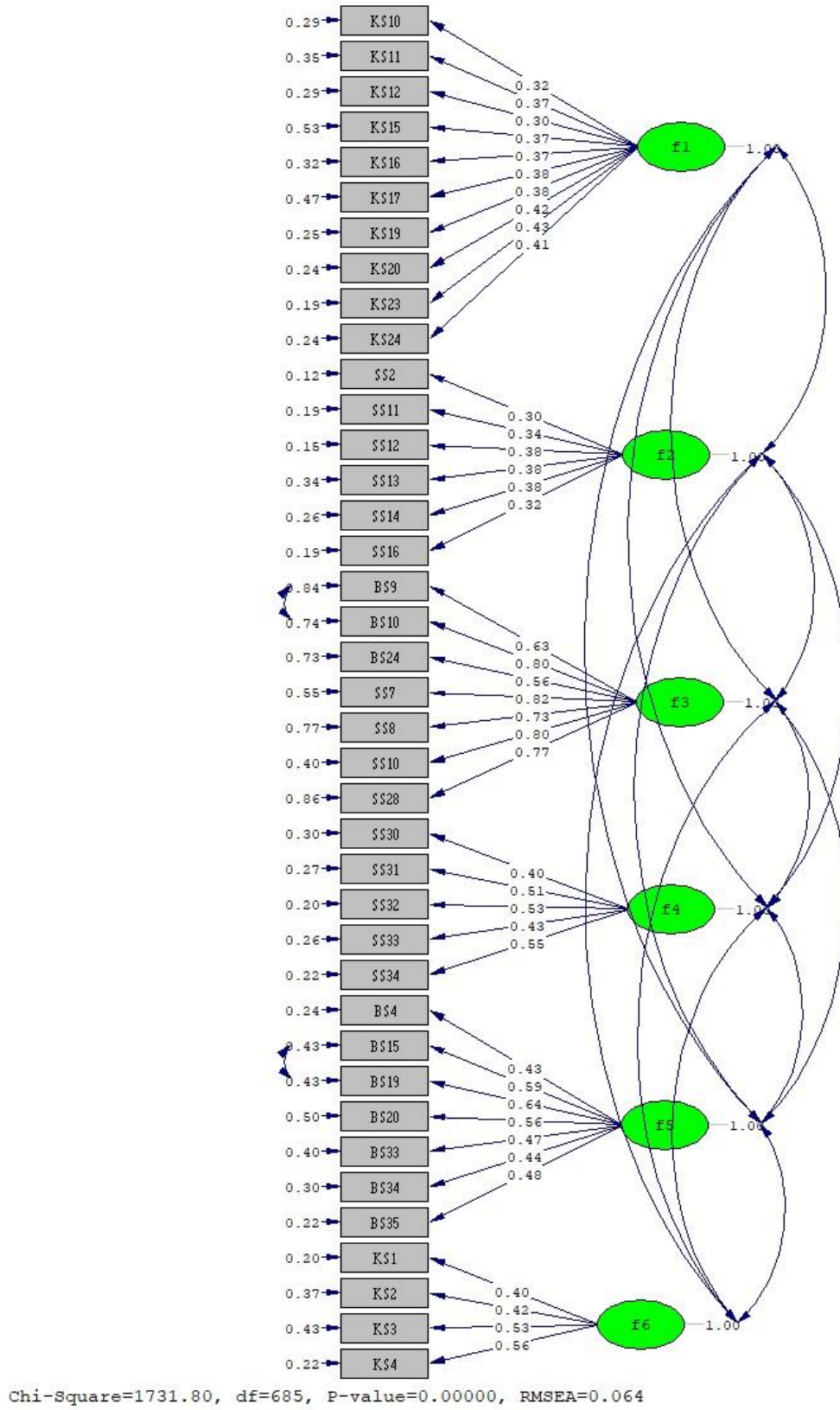
Profesyonel sermaye ölçeğine uyum iyilik değerleri

UYUM DEĞERLERİ	İYİ UYUM DEĞERLERİ	KABUL EDİLEBİLİR UYUM DEĞERLERİ	PROFESYONEL SERMAYE ÖLÇEĞİ DEĞERLERİ
χ^2/DF	$0 \leq \chi^2/sd \leq 3$	$\chi^2/sd \leq 4-5$	1731,80/685= 2,52 (İyi Uyum)
NFI	$NFI \geq 0.95$	$0,90 \leq NFI \leq 0.95$	0,93 (Kabul Edilebilir)
NNFI	$0.97 \leq NNFI \leq 1.00$	$0.95 \leq NNFI \leq 0.97$	0,96 (Kabul Edilebilir)
IFI	$IFI \geq 0.95$	$0,90 \leq IFI \leq 0.95$	0,96 (İyi Uyum)
CFI	$CFI \geq 0.97$	$0,95 \leq CFI \leq 0.97$	0,96 (Kabul Edilebilir)
RMSEA	$RMSEA \leq 0.05$	$RMSEA \leq 0.08$	0,064 (Kabul Edilebilir)
SRMR	$SRMR \leq 0.05$	$SRMR \leq 0.08$	0,063 (Kabul Edilebilir)

Tablo 6’den görüleceği üzere χ^2/sd (Ki-kare/serbestlik derecesi), NFI ve NNFI (Normlaştırılmış ve Normlaştırılmamış Uyum İndeksi), IFI (Artışlı Uyum İndeksi), CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi), RMSEA (Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü) ve SRMR (Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü) değerleri bulunmuştur. Bu değerlerin iyi uyum ve kabul edilebilir uyum değerlerini aldığı tablodan anlaşılmaktadır.

DFA’da uyum indekslerinin referans değerler arasında olmaması halinde modifikasyon yapılabilir. Araştırmada modifikasyon önerileri kontrol edilerek uyum değerlerinin modifikasyon yapılarak daha iyi düzeye getirilebileceği belirlenmiştir. Ölçek maddelerinden BS9 ve BS10 ile BS15 ve BS19’a modifikasyon işlemi yapılarak uyum değerleri referans değerlerine getirilmiştir.

DFA sonucunda elde edilen altı boyutlu ölçeğe ilişkin faktör yüklerinin yer aldığı Profesyonel Sermaye Ölçeği Path Diyagramı aşağıdaki Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Profesyonel Sermaye Ölçeği Path Diyagramı

3.3. Güvenirliliğine İlişkin Bulgular

Profesyonel Sermaye Ölçeğinin iç tutarlılık güvenirliliğini belirlemek için Cronbach's Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin geneli için Cronbach's Alfa katsayısı 0,93 olarak hesaplanmıştır. Profesyonel Sermaye Ölçeğinin alt boyutları için hesaplanan Cronbach's Alfa katsayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7.

Profesyonel sermaye ölçeği Cronbach's Alfa katsayıları

ALT BOYUTLAR	MADDE SAYISI	Cronbach's Alfa
1. Boyut: <i>Mesleki Karar Verme</i>	10 madde	0,82
2. Boyut: <i>Kişisel Özellikler</i>	6 madde	0,78
3. Boyut: <i>Kişisel Özellikler</i>	7 madde	0,85
4. Boyut: <i>İş Birliği Kurma</i>	5 madde	0,81
5. Boyut: <i>Sosyal ve Kültürel Etkileşim</i>	5 madde	0,79
6. Boyut: <i>Akademik Başarıyı Yönetme</i>	4 madde	0,75
Tüm Ölçek	37 madde	0,93

Tablo 7'de görüldüğü gibi Profesyonel Sermaye Ölçeğinin hem tüm ölçek için hem de altı alt boyut için Cronbach's Alfa katsayısı uygun referans düzendedir. Bu veriler ile ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılır. Ölçeğin tamamından toplanan puan veya aritmetik ortalama alınarak katılımcıların profesyonel sermaye düzeyleri belirlenebilir. Bunun yanı sıra alt boyutlar bazından aritmetik ortalamalar incelenerek hangi konularda profesyonel sermaye düzeyinin yüksek hangi konularda düşük olduğu görülebilir.

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, Türkiye'de okul yöneticisi olarak görev yapan eğitim yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini belirlemeye yönelik ulusal kültür öğelerimizi yansıtan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaca uygun olarak yapılan alanyazın taraması ile belirlenen ölçek geliştirme aşamaları takip edilmiştir. Sonuç olarak ölçeğin altı alt boyuttan oluştuğu görülmüştür. Bu altı faktörlü yapının toplam varyans açıklama oranı %58,89 olduğu görülmektedir.

AFA sonrası analiz sonuçları ile otuz dokuz maddelik taslak ölçek ile tekrar veri toplanarak DFA analizleri yapılmıştır. İlk olarak uyum iyilik değerleri belirlenmiştir. Profesyonel Sermaye Ölçeğine ait uyum iyilik değerleri $\chi^2/DF= 2.52$, $NFI= 0,93$, $NNFI=0,96$, $IFI=0,96$, $CFI=0,96$, $RMSEA=0,064$ ve $SRMR=0,063$ olarak bulunmuştur. Ortaya çıkan bu iyilik uyum değerleri Profesyonel Sermaye Ölçeği'nin yapısının doğrulandığını göstermektedir.

DFA analizleri sonrası ölçeğin güvenirlilik analizleri yapılmış ve Profesyonel Sermaye Ölçeği'nin toplam Chronbach's Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.93 olarak hesaplanmıştır. Bu veri ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Yapılan tüm analizler sonucu toplam 37 madde 6 alt boyuttan oluşan Profesyonel Sermaye Ölçeği'nin alt boyutları: "*Mesleki Karar Verme*", "*Kişisel Özellikler*", "*Beşeri İlişkiler ve İletişim*", "*İş Birliği Kurma*", "*Sosyal ve Kültürel Etkileşim*", "*Akademik Başarıyı Yönetme*" olarak isimlendirilmiştir. Ölçek maddelerine verilen puanlama "Hiçbir Zaman (1)", "Nadiren (2)", "Bazen (3)", "Sıklıkla (4)" ve "Her Zaman (5)" aralığındadır. Ölçekte ters madde (olumsuz puanlanan) yer almamaktadır. Ölçekte yer alan 6 alt boyuttan ve tüm ölçek maddelerinin toplamından puan alınabilmektedir. Profesyonel Sermaye Ölçeği'nde yer alan maddelerden alınan puanların yükselmesi okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerinin yüksek olduğunu sonucuna ulaştırır. Maddelerin toplamından alınan puanların düşmesi de okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerinin düşük olduğuna işaret eder.

Uluslararası alanyazında profesyonel sermaye; beşeri sermaye, sosyal sermaye ve karar sermayesinin birleşiminden oluşmuş şekilde yer almaktadır. Yapılan bu araştırmada ortaya çıkan alt boyutlardan "*Mesleki Karar Verme*" ve "*Akademik Başarıyı Yönetme*" uluslararası alanyazındaki karar sermayesine ilişkindir. "*Kişisel Özellikler*" ve "*İş Birliği Kurma*" alt boyutu ise sosyal sermayeyi kapsar. "*Beşeri İlişkiler ve İletişim*" ve "*Sosyal Kültürel Etkileşim*" ise beşeri sermayenin özelliklerini yansıtır. Ülkemizdeki okul yöneticilerinin yönetim sürecindeki deneyimleri, öğretmen ve öğrenciler ile olan iletişim becerileri, eğitim-öğretim yönetmelerindeki farklılıklar, öğrencilerin sadece akademik olarak başarılı olduklarında yöneticilerin başarılı görülmesi, mevzuattaki engeller ve ülkemizin kültürel özellikleri gibi nedenlerle ölçeğin uluslararası alanyazındakinden farklı olarak altı alt boyutta çıktığı söylenebilir. Bu altı alt boyutun

da uluslararası alanyazındaki boyutlar ile ilişkili olması geliştirilen ölçeğin ülkemizdeki okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini ölçebileceğini göstermektedir.

Ulusal alanyazında profesyonel sermayenin alt boyutlarını oluşturan beşeri sermaye, sosyal sermaye ve karar sermayesine ilişkin ölçeklerin var olmasına rağmen bu üç boyutu da yansıtabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına rastlanmamıştır. Bu nedenle okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilme araştırması yapılmıştır. Geliştirilen Profesyonel Sermaye Ölçeği üzerinde yapılan analizler, geliştirilen bu ölçme aracının okul yöneticilerinin profesyonel sermaye düzeylerini belirlemede kullanılabileceğini göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Acar Güvendir, M. ve Özer Özkan, Y. (2015). Türkiye’deki eğitim alanında yayımlanan bilimsel dergilerde ölçek geliştirme ve uyarlama konulu makalelerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(52).
- Akman, Y. (2017). Sosyal sermaye ve öğretmenlerin okulları ile özdeşleşmeleri ilişkisinde lider-üye etkileşiminin aracılık etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 263-281.
- Akyürek, M. İ. ve Çelik, S. (2020). Okullarda sosyal sermaye ve örgüt sağlığı ilişkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(2), 621-663.
- Akyürek, M. İ. (2021). Sosyal sermaye ölçeğinin türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(2), 805-819.
- Alpar, R. (2013). *Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel yöntemler*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Alver, B. (2005). Psikolojik danışma ve rehberlik eğitimi alan öğrencilerin empatik beceri ve karar verme stratejilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14,19-34.
- Anderson, J. C. ve Gerbing, D. W. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions, and goodness-of-fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrika*, 49(2), 155-173.
- Arslan, E. T. ve Demir, H. (2020). Yöneticilerin karar verme biçiminin çalışanların motivasyonu ve performansı üzerindeki etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(2),115-131.
- Aynacı, C. (2022). Sosyal sermayenin akademik yolculuğu: “yök-tez” örnekleminde bibliyometrik bir analiz. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 42-57.
- Bahar, H. H. ve Abdramanova, N. (2022). Türkiye ve Kazakistan’daki öğretmen adaylarının kültürel ve beşeri sermaye özelliklerine ilişkin bir incelenme. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 701-718.
- Bal, O. (2011). *Beşerî sermaye ve ekonomik gelişme*. Uluslararası Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi. <https://avesis.kocaeli.edu.tr/yayin/d7a8071a-e345-4fbf-8de7-2bc1ee8b0f92/beseri-sermaye-ve-ekonomik-gelisme> Erişim Tarihi: 31/07/2022.
- Bakioğlu, A. ve Demiral, S. (2014). Okul yöneticilerinin belirsizlik durumlarını algılama ve karar verme tarzları. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 38, 9-36.
- Beldağ, A. ve Yaylacı, A. (2015). Karar verme sürecinde okul yöneticileri ve değerler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 165-176.
- Beytekin, O. F. ve Kılıç, F. (2021). İlkokul Müdürlerinin Karar Verme Sürecini Etkileyen Faktörler. E-Uluslararası *Pedagoji Dergisi*, 1(1), 37-54.
- Birekul, M. ve Alkın, R. C. (2019). Beşeri sermaye olgusu ışığında Türkiye’nin 2010’lu yıllardaki uluslararası öğrenci politikasına giriş. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 11(2), 79-92.
- Büyükdereli Özcan, M. (2019). *Beşeri sermayenin geliştirilmesinde eğitim sistemlerinin rolü: Türkiye, Güney Kore ve Almanya örnekleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. 13. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Can, N. (Ed.). (2018). *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*. Ankara: Pegem.
- Cohen, J. ve Cohen, P. (1983). *Applied multiple regression/correlation analysis for the behavioral sciences*. Hillsdale, NJ: Erlbaum
- Comrey, A.L. ve Lee, H.L. (1992). *A first course in factor analysis*, Hillsdale, New Jersey: Erlbaum.
- Çarıkcı, E. ve Gülcan, M. G. (2019). Türkiye’de “sosyal sermaye” ve “beşerî sermaye” konularında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*. 374-388.

- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik P ve LIREL uygulamaları*. Ankara: PegemA Akademi Yayınevi.
- Coşkun, Y. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin profesyonel kapital düzeyine ilişkin bir inceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Deniz M. E. (2011). *Karar verme stilleri ve beş faktör kişilik özelliklerinin bağlanma stilleri açısından incelenmesi*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11(1), 97-113.
- Doğan, Ö. ve Bozkurt Bostancı, A. (2017). Okulların Sosyal Sermaye Düzeyleri ile Öğretmenlerin Psikolojik Sözleşmeleri Arasındaki İlişki. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(ERTE Özel Sayısı), 313-334.
- Durukan Şimşek, R., Yalçınkaya, M. ve Kavlak, İ. (2021). İlkokul ve ortaokullarda sosyal sermaye düzeyi ile öğretmenlerin iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 1(3), 17-35.
- Erkuş, A. (2007). Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında karşılaşılan sorunlar. *Türk Psikoloji Bülteni*, 13 (40), 17-25.
- Erkuş, A. (2017). Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarındaki sorunlar ile yazım ve değerlendirilmesi. *Eğitim Bilimlerinde Yenilik ve Nitelik Arayışı*, 1211-1224.
- Erkuş, A. (2019). Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme-I. 4. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Gılıç, F., Çelikten, M., Çelikten, Y. ve Yıldırım, A. (2019). Karar verme süreci. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 581-592.
- Günkör, C. ve Özdemir, M. Ç. (2017). Sosyal Sermaye ve Eğitim İlişkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15 (1),70-90.
- Günsoy, D. (2009). Beşeri sermaye ve insani gelişme için erken çocukluk eğitiminin önemi. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 4(2), 23-43.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri felsefe-yöntem-analiz*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Haban, M. M. ve Bozkurt, B. (2017). Ortaöğretim okul yöneticilerinin kriz yönetimi becerilerinin kurumun sosyal sermaye birikimine etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(213), 139-153.
- Hargreaves, A. ve Fullan, M. (2012a) *Professional capital: transforming teaching in every school*, Teachers College, Columbia University.
- Hargreaves, A. ve Fullan, M. (2012b) *Professional capital: transforming teaching in every school*. (Çev. Şen,B.). İstanbul: Sola Unitas.
- Işıktaş, S. (2017). *Eğitimde toplam kalite yönetimi uygulamaları*. İstanbul: Hiperlink.
- İnce, C. (2014). *Sosyal sermaye ve akademik başarı arasındaki ilişkinin sosyolojik bir analizi: Şanlıurfa'da bir alan araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Jackson, D. L. (2001). Sample size and number of parameter estimates in maximum likelihood confirmatory factor analysis: A Monte Carlo investigation. *Structural Equation Modeling*, 8, 205-223.
- Kan, A. ve Akbaş, A. (2005). Lise öğrencilerinin kimya dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 227-237
- Karadal, H., Rençber, Ö. ve Saygın, M. (2014). Beşeri sermaye ve sosyal sermaye özelliklerinin Adana ilindeki yabancı dil kurslarında incelenmesi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 38-48.
- Kaya, O. (2021). Okul yönetiminde sosyal sermayenin etik kodları. Akademisyen Yayınları: Ankara.
- Kılıç, S. (2013). Örneklem Yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-46.
- Korkmaz, N., İnan, M. ve Pekel, A. (2021). Kadın yöneticilerin sosyal sermaye düzeyleri ile iç girişimcilik davranışları arasındaki ilişki (spor hizmet işletmesi örneği). *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 93-102.
- Kullukcu, E. D. (2018). *Beşeri sermaye olarak eğitimin ekonomik büyüme üzerine etkisi: Yatay kesit analiz*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Muğan Ertuğral, S. (2018). Beşeri sermaye oluşumunda mesleki eğitimin önemi. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 2(3), 49-63.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric theory*. NewYork: McGraw-Hill Companies.
- Oğuz E. (2009). İlköğretim okulu yöneticilerinin karar verme stilleri. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 415 - 426.

- Özbilen, F. M. (2019). *Öğretmen adaylarının sosyal sermaye ve girişimcilik düzeylerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Özdemir, M. (2018). *Eğitim yönetimi: Alanın temelleri ve çağdaş yönelimler*. Ankara: Anı.
- Özdemir, M. (2011). Kamu yönetimi ve işletme yönetimi arakesitinde bir bilim: Eğitim Yönetimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 44(2), 29-42.
- Polatcan, M. (2018). Okullarda sosyal sermaye ölçeği: bir ölçek geliştirme çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2721-2732.
- Sağır, C. (2006). *Karar verme sürecini etkileyen faktörler ve karar verme sürecinde etiğin önemi: uygulamalı bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Saygılı, Ş. , Cihan, C. ve Yurtoğlu, H. (2002). *Türkiye Ekonomisinde Sermaye Birikimi, Büyüme ve Verimlilik: 1972-2000*. DPT Yayınları: Ankara.
- Semerci, N. ve Çelik, V. (2002). İlköğretimde Problemler ve Çözüm Yolları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 30(30), 205-218.
- Sorm, S. (2019). *Kamboçya ilkokullarında öğretimin ve öğrenme kalitesinin geliştirilmesinde okul yöneticisinin pedagojik liderlik uygulamaları*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2016). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: ANI Yayıncılık.
- Stevens, J. (2002). *Applied multivariate statistics for the social sciences*. Mahwah, NJ:Lawrence Erlbaum Associates
- Şahin, M.G. ve Boztunç Öztürk, N. (2018). Eğitim alanında ölçek geliştirme süreci: Bir içerik analizi çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 191-199.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Uyumaz, G. ve Sırgancı, G. (2020). Doğrulayıcı faktör analizi için gerekli örneklem büyüklüğü kaç kişidir?: Bayes yaklaşımı ve maksimum olabilirlik kestirimi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(32), 5302-5340
- Uzundağ, V. ve Özmuşul, M. (2021). Okul müdürlerinin karar verme süreçleri hakkında öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 4(1), 1-16
- Üzüm, H. ve Kurt, T. (2019). Okullarda Katılımcı Karar Verme Sürecinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 95-112.
- Yalçın, M., Bektaş, F., Öztekin, Ö., & Karadağ, E. (2016). Factors affecting the identification of research problems in educational administration studies. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 16(1), 23-52.
- Yetik, H. (2018). Beşeri sermaye ve eğitim. *AREL EYSAD Ekonomi Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 37-52.

EK: PROFESYONEL SERMAYE ÖLÇEĞİ

PROFESYONEL SERMAYE ÖLÇEĞİ		Yanıtlar							
<p>Açıklama: Aşağıdaki maddeleri dikkatle okuyarak her ifadenin sizin durumunuzu yansıtmaya derecesini karşısındaki seçeneklerden uygun olanı işaretleyerek belirtiniz. Sizden istenen okul yönetim sürecinde gösterdiğiniz davranışı samimiyetle işaretlemenizdir.</p> <p>→ Maddeleri cevaplarırken vereceğiniz samimi cevaplar ölçme aracının başarınızı arttıracaktır.</p> <p>→ Lütfen, aşağıdaki ifadeleri ne sıklıkla yapıp yapmadığınızı, karşısındaki seçeneğe çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz.</p>		1. Hiçbir Zaman	2. Nadiren	3. Bazen	4. Sıklıkla	5. Her Zaman			
		1	2	3	4	5			
		Maddeler							
		Mesleki Karar Verme	1	Okulda yaşanan sorunlara karşı hızlı ve etkili kararlar alıyorum.					
			2	Aldığım kararları önceden belirlediğim bir plan dâhilinde uyguluyorum.					
3	Çatışma durumunda sorunu çözecek kararlar alabiliyorum.								
4	Karar vermeden önce o konu ile ilgili araştırmaların sonucuna göre karar alıyorum.								
5	Bir karar vermeden önce daha önce verdiğim kararların sonuçlarını düşünüyorum.								
6	Alacağım karar ile ilgili alternatif karar alınıp alınamayacağını araştırıyorum.								
7	Kararların uygulanmasında sorun yaşıyorsa gerekli tedbirleri alıyorum.								
8	Kararlara okul paydaşlarının uymasını sağlıyorum.								
9	Verdiğim kararlar ile istenilen sonuca ulaşıp ulaşılmadığını sorguluyorum.								
10	Karar alırken okul paydaşlarının görüşlerini dikkate alıyorum.								
Kişisel Özellikler	11	Öğretmenlerin istek ve görüşlerini dikkatle dinliyorum.							
	12	Birlikte çalıştığım öğretmenlere saygı duyuyorum.							
	13	Okulun bütün paydaşlarına adil davranıyorum.							
	14	Öğrencilerin istek ve görüşlerini dikkatle dinliyorum.							
	15	Okulda yaşanan sorunlara empati kurarak yaklaşıyorum.							
	16	Okul paydaşlarına nezaket kuralları içerisinde davranıyorum.							
Beşeri İlişkiler ve İletişim	17	Öğretmenlerin mesleki gelişimleri için alan uzmanlarını okuluma davet ediyorum.							
	18	“Eğitimde İyi Örnek” olarak gösterilen projeleri hazırlayan eğitimcileri tecrübe paylaşımı yapmaları için okuluma davet ediyorum.							
	19	Daha önce okuluma görev yapmış öğretmenlerle iletişim kurmaya devam ediyorum.							
	20	Sadece kendi okulumun değil çevremdeki ve ilimdeki okulların da başarılarının artması için çaba harcıyorum.							
	21	Öğretmenlerin yurt içindeki ve yurt dışındaki öğretmenler ile iletişim halinde olabilecekleri organizasyonları destekliyorum.							
	22	Okulum katkı sağlayacağını düşündüğüm sivil toplum kuruluşları ile düzenli olarak iletişim kuruyorum.							
	23	“İstek ve Şikâyet Kutusu”nu kontrol ederek gerekli çalışmalarını yapıyorum.							
İş Birliği Kurma	24	Okul yönetiminde birlikte görev yaptığım arkadaşlarım ile iş birliği içinde çalışıyorum.							
	25	Okul yönetimi sürecinde başka okul yöneticilerinin yardım isteklerini karşılıyorum.							
	26	Okulumu yönetirken diğer okul yöneticilerinin iyi uygulamalarını öğrenmek için çaba gösteriyorum.							
	27	Öğretmenlerin uzmanlık alanı ile ilgili bir konuyla karşılaştığımda onlardan destek alıyorum.							
	28	Diğer okullarda karşılaştığım iyi uygulamaları okulumdaki öğretmenlere aktarıyorum.							
Sosyal ve Kültürel Etkileşim	29	Öğrencilerin ders başarısının takibi için öğretmenlerden düzenli geri bildirimler istiyorum.							
	30	Öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleriyle ilgili geri bildirimler sağlıyorum.							
	31	Okulumun çevre okullardan farklı olduğunu gösteren çalışmalar yapıyorum.							
	32	Özel gereksinimi olan öğrencilere özgü etkinliklerin yapılmasını destekliyorum.							
	33	Okulumun içinde bulunduğu çevrenin kültürel ve sosyal özelliklerini öğrenmek için çaba harcıyorum.							
Akademik Başarıyı Yönetme	34	Akademik başarıya katkı sağlayacak kararları destekliyorum.							
	35	Aldığım dönütler ile uygulamalarımı değiştirebiliyorum.							
	36	Okuldaki uygulamaların etkililiğini öğrencilerimin akademik başarıları ile kanıtıyorum.							
	37	Aldığım kararlarda başarılı okullardaki iyi uygulamaları örnek alıyorum.							